

วิพากษ์ ความดีปลอมๆ

การทำดีที่ดูเหมือนดีนั้น บางครั้งอาจไม่ใช่ แต่เป็นการกลับหน้ามือเป็นหลังมือ และนี่กระมังที่ทำไมเราส่งเสริมการทำดีมากมาย แต่กลับไม่เป็นผล ไม่ได้ประโยชน์อะไรต่อประเทศชาติ ได้ดี ได้หน้า เฉพาะคนทำดี เราจึงควรมาทบทวนกันใหม่ เพื่อจะช่วยกันหาทางทำดีในหลักการ เนื้อหาและรูปแบบที่แตกต่างไป และเป็นการสร้างสรรค์อย่างแท้จริง
เรามาลองทบทวนกัน

1. แจกผ้าห่มให้ชาวเขา เราเห็นภาพคนใหญ่คนโต สมาคม มูลนิธิ ผู้ใจบุญมากมายช่วยเยียววากัยหนาว กัยแล้ง วาดกัย อุทกกัย ฯลฯ ในแง่หนึ่งก็เป็นการแสดงความใจบุญที่ น่ายกย่อง จากการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ คนเราชอบทำบุญ เพราะทำแล้วสบายใจดี ก็เลยมีคนอยากทำกันบ่อยๆ แต่เราจะหวังพึ่งการบริจาคก็คงไม่ได้ ที่ผ่านมามีชาวบ้าน 1 ไทยรัฐว่า "เศรษฐกิจแย់คนใจบุญหาย-สถานสงเคราะห์-ขาดเงิน เลี้ยง เด็ก-คนพิการ-คนแก่"

อย่างไรก็ตามความซ้ำซากในการแจกเช่นนี้ แสดงว่า รัฐบาลเจียดจัดงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดสวัสดิการ สังคมหรือไม่ เราเอาเงินไปโกงกินกันหรือไปซื้ออาวุธกัน มากกว่าหรืออย่างไร เราขาดการวางแผนสวัสดิการสังคมเพื่อ ประชาชนหรือไม่ เป็นความบกพร่องในการปฏิบัติราชการหรือไม่ ในความเป็นจริง คนที่ควรไปถึง ไปแจกเป็นคนแรก ควรเป็น หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน มากกว่าใคร

2. แก้ปัญหาด้วยการรณรงค์ เรามีการรณรงค์ปราบปราม การทุจริตประพฤติมิชอบกันอย่างขนานใหญ่ มีการประกวด คำขวัญ มีการจัดสัมมนา มีค่ายเยาวชน แต่เราแทบไม่เคยได้ ข่าวการลงโทษผู้บริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น อย่างจริงจังให้เข็ดหลาบ ปัญหาป่าถูกทำลายก็ได้รับการแก้ไข ด้วยการรณรงค์ให้ปลูกป่าแทนที่จะเน้นการปราบปราม จน ทำให้เกิดคำถามว่าคุณสืบ นาคะเสถียร ตายฟรีหรือไม่

การรณรงค์นั้นเป็นการสร้างภาพและเหรียญแท้ ซึ่งไม่น่า จะมีประสิทธิผลเท่าที่ควร แต่การตีฆ้องร้องปาวนี้ยังอาจ เป็นการปิดบังคนผิด คนโกงกิน หรือคนดัดไม้ทำลายป่าให้พ้น จากสายตามหาชน โดยเมื่อมาให้ชาวบ้านหลงคิดว่า การ รณรงค์เช่นนี้จะได้ผล เลยไม่หุงเป้าไปที่คนผิด หรือมัวแต่ปลูก ป่าซึ่งส่วนมากคงตายไปกว่าครึ่ง จนในอีก 30 ปีข้างหน้า ป่าหมดประเทศโดยไม่มีใครปราบปรามเท่าที่ควร

3. ข้าราชการนักเขียนยอดนิยม ข้าราชการบางคนเขียนหนังสือออกมามากมาย และเป็นที่ยกย่องในสังคมว่าเขียนได้ดี แต่ที่สหรัฐอเมริกา ในเมืองโอลิมเปียซึ่งเป็นเมืองหลวงของรัฐวอชิงตัน เพื่อนผมเล่าให้ฟังว่า ข้าราชการคนหนึ่งมีพฤติกรรมคล้ายเช่นนี้ เขียนหนังสือยอดนิยมออกมาเพียงเล่มเดียว แต่ภายหลังถูกทางราชการไล่ออก เพราะถูกจับได้ว่า เขาเวลาและทรัพยากรของทางราชการไปใช้เพื่อเขียนหนังสือหาชื่อเสียงส่วนตัว

เราจึงควรทบทวนความดีแบบไทยๆ เสียใหม่ การเอาทรัพยากรของทางราชการมาใช้ในฐานะที่เป็นผู้บริหารหรือผู้มีชื่อเสียงนั้นเป็นสิ่งที่พึงระอาย หาไม่แล้วข้าราชการไทยแทนที่จะทำงานรับใช้ประชาชน แต่กลับทำงานราชการเป็นงานอดิเรก ทำตัวเป็นกาฝาก อยู่ไปเพื่อแสวงหาโอกาสอื่น หรือเพียรไต่เต้าด้วยลิ้น ด้วยการเข้าถึงยันถึง สอพลอเจ้านาย แทนที่จะได้ดีด้วยผลงาน ความเพียรและความซื่อสัตย์

4. ชั้จักรยานลดโลกร้อน จากการชั้จักรยานเพื่อลดโลกร้อนที่เกิดขึ้นทั่วไปเป็นระยะๆ ในประเทศไทยนั้น ถือเป็นการทำดีแบบจบบจย และอาจส่งผลร้าย กล่าวคือ กว่าจะจัดจากดังกล่าวได้ ท่านผู้หลักผู้ใหญ่ต่างออกมาจากบ้านด้วยรถราคาแพงเป็นขบวนใหญ่ เหล่าลูกหนาก็ต้องตามแห่อีกเป็นขบวนสร้างมลพิษโดยไม่จำเป็นขึ้นอีกมากมาย อย่างไรก็ตามบางท่านอาจแย้งว่า การทำดีแบบนี้ถือเป็นการรณรงค์ ที่สามารถส่งกระแสในวงกว้าง แต่จะได้ผลหรือไม่ก็ไม่รู้ ไม่มีอะไรวัด

5. คหบดีใจกว้าง มีที่ดินแปลงหนึ่ง สมมติให้มีขนาด 5 ไร่ ใจกลางเมือง เจ้าของยังไม่ได้ใช้ทำอะไร ก็เลยให้หน่วยราชการเช่าใช้ในราคาถูกเพื่อทำเป็นสนามเด็กเล่น ดูแล้วเจ้าของที่ดินรายนี้ช่างเป็นคหบดีใจกว้างจริงๆ แต่ความจริงท่านควรจะเสียมากกว่านี้ ในประเทศที่เขาพัฒนาแล้ว ที่ดินเปล่าที่ยังไม่ยอมทำอะไร จะต้องเสียภาษีเพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่น อย่างในร่างกฎหมายที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของไทยก็กำหนดไว้ปีละประมาณ 0.5% หากที่ดินแปลงนี้มีมูลค่า 200 ล้านบาท ก็แสดงว่าต้องเสียภาษีประมาณ 1 ล้านบาท กรณีนี้ชี้ให้เห็นว่า นอกจากเจ้าของที่ดินจะไม่ต้องเสียภาษีแล้ว ยังได้ภาพพจน์ที่ดีอีกด้วยหาก

การเสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้นถือเป็นหน้าที่พลเมือง คล้ายกับเรามีห้องชุดอยู่ในอาคารชุดหรือมีบ้านใน

การทำความดีเป็นสิ่งดีของทุกคน แต่บางทีอาจจะสร้างภาพแบบนี้ แต่คนก็รักคนชอบกันไปรู้จักกัน ทำโลกร้อนไปเลย

โครงการบ้านจัดสรร เราก็ต้องเสียค่าบำรุงรักษา แม้เราจะไม่ได้อยู่อาศัย เราก็มีหน้าที่รักษาสภาพแวดล้อมให้ดีเพื่อไม่ให้ชุมชนที่เราอยู่เสื่อมลงแต่มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ดังนั้นหากเรามีที่ดินในใจกลางเมืองที่มีสาธารณูปโภค แต่ไม่พัฒนาอะไรเลยปล่อยให้รกร้างให้ราคาขึ้นสถานที่เดียว ก็นับเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่ยอมขาย ก็ทำให้อุปทานที่ดินมีจำกัด การพัฒนาก็ต้องขยายตัวออกไปนอกเมือง สาธารณูปโภคก็จะต้องตามออกไปมากขึ้น เสียทรัพยากรของส่วนรวม อย่างนี้แล้ว เราจึงจะปล่อยให้ที่ดินเปล่าใจกลางเมืองไว้โดยไม่เสียภาษีไม่ได้

โดยสรุปแล้ว การทำดีแต่เปลือกข้างต้น คนได้ดีก็คือคนทำดี ได้หน้า ได้เสริมบารมี ได้ทำบุญไว้ชาติหน้า ได้ผูกสัมพันธ์กับคนใหญ่คนโต ฯลฯ แต่ทำแล้วสังคมได้ดีหรือไม่ปราบปรามการโกงกินได้หรือไม่ ไม่ใช่สาระสำคัญ นอกจากนี้ยังได้สร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกันและกันเมื่อในอนาคตที่ประกอบอาชีพการกระทำผิด ก็อาจสามารถช่วยเหลือกันได้ กลายเป็นวงจรอุบาทว์เกิดขึ้นเสียอีก

เราจึงควรส่งเสริมการทำดีที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่แท้จริง ไม่เช่นนั้นการทำดีก็เป็นแค่กิจกรรมคุณหญิงคุณนายในรูปแบบหนึ่ง ซึ่งแม้ทำมา 60-70 ปี ก็ไม่ได้เอื้อประโยชน์อย่างจริงจังต่อสังคม เว้นแต่คนที่มาปรากฏตัวทำดีอาบจยเท่านั้น